

Η “covid εποχή” στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: το πέρασμα από τη δια ζώσης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ανδρέας Μαυρίδης
Phd Νεότερη Ιστορία
andreas mav1964@gmail.com

Περίληψη

Το παρόν άρθρο αποτελεί μία σύντομη παρουσίαση της θεσμοθέτησης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στην “covid εποχή”. Η κήρυξη της πανδημίας επέβαλε τη λήψη αποφάσεων για τη θεσμοθέτηση νέων μέτρων και αλλαγών στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η αναστολή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στη χώρα, πολλακίς, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2020-21, με σκοπό τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας, οδήγησε το Υπουργείο Παιδείας να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα και να βρει τρόπους για την υποκατάσταση της δια ζώσης εκπαίδευσης με την εξ αποστάσεως, αλλά και να κατοχυρώσει τους μη δυνάμενους να παρακολουθήσουν με φυσική παρουσία την εκπαιδευτική διαδικασία στο να τους παρέχεται σύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία, με σκοπό την ισότιμη παροχή εκπαίδευσης σε όλους/όλες τους/τις μαθητές/τριες. Με την έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων και εγκυκλίων το ΥΠΑΙΘ, κατέβαλε προσπάθειες, τα τρία τελευταία σχολικά έτη, να διασφαλίσει την απρόσκοπτη συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με το πέρασμα του χρόνου, τα δεδομένα και οι δείκτες της πανδημίας τροποποιήθηκαν με την εφαρμογή του εμβολιασμού κατά της COVID-19, καθώς και την ευρεία χρήση των αυτοδιαγνωστικών τεστ σε μαθητές/τριες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, οπότε και τροποποιήθηκαν ριζικά τα κριτήρια για την παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η εκπαιδευτική κοινότητα ανταποκρίθηκε άμεσα στις πρωτόγνωρες συνθήκες και, με εξαιρετικά ανταντακλαστικά, προχώρησε γρήγορα και υλοποίησε καινοτομίες στη διαδικασία παροχής της νέας γνώσης στους/στις μαθητές/τριές της.

Λέξεις-κλειδιά: εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δια ζώσης εκπαίδευση, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, COVID-19.

1. Εισαγωγή

Μέχρι τον Δεκέμβριο του 2019, οπότε και εντοπίστηκε το πρώτο επιβεβαιωμένο κρούσμα της επιδημίας Covid-19 στη Wuhan της Κίνας και λίγες εβδομάδες αργότερα οπότε και άρχισε να εξαπλώνεται σε όλη την υφήλιο (WHO Director, 2020), ουδείς μπορούσε να διανοηθεί πως η παροχή της εκπαίδευσης στους/στις μαθητές/τριες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, να πραγματοποιούνταν αποκλειστικά μέσω της τεχνολογίας, απέχοντας, έστω και προσωρινά, από τη δια ζώσης με φυσική παρουσία εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών διδασκαλία.

Η κήρυξη της πανδημίας του ιού Sars-Cov-2 ή Covid-19 από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, συνετέλεσε στο να αντιληφθούμε πόσο αναγκαίο είναι να ενσωματώσουμε τις Τ.Π.Ε. και την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαιδευτική διαδικασία και επέβαλε τη λήψη αποφάσεων για τη θεσμοθέτηση νέων μέτρων και αλλαγών στο εκπαιδευτικό σύστημα. Σύμφωνα με την ελληνική εκπαιδευτική νομοθεσία, η φοίτηση των μαθητών/τριών είναι υποχρεωτική στο νηπιαγωγείο, στο δημοτικό σχολείο και στο γυμνάσιο, εφόσον ο μαθητής δεν έχει υπερβεί το 16ο έτος της ηλικίας του και παρέχεται διδασκαλία αποκλειστικά δια ζώσης (άρθρο 2 παρ. 3 του Νόμου υπ’ αριθμ. 1566/1985 και Προεδρικό Διάταγμα υπ’ αριθμ. 79/2017).

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αποτελεί μία μορφή εκπαίδευσης στην οποία τα κύρια στοιχεία περιλαμβάνουν τον φυσικό διαχωρισμό εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας και τη χρήση διαφόρων τεχνολογιών για τη διευκόλυνση της

επικοινωνίας μεταξύ τους. Αναφέρεται σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που έχει ως στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης στους ανθρώπους που αδυνατούν να συμμετέχουν στο παραδοσιακό μοντέλο εκπαίδευσης εντός μιας διδακτικής αίθουσας (Αβούρης, Σολωμός, & Τσέλιος, 2001; Holmberg, 1977).

Στην εποχή μας η χρήση του Διαδικτύου είναι ευρέως διαδεδομένη και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει χρησιμοποιηθεί τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Ελλάδα για την επιμόρφωση πάνω σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Συχνά συναντάμε τη χρήση της σε υπαλλήλους επιχειρήσεων, σε εκπαιδευτικούς, σε μαθητές και φοιτητές, αλλά και άλλες ομάδες ανθρώπων που ενδιαφέρονται να επεκτείνουν την γνώση τους πάνω σε κάποιο μαθησιακό αντικείμενο (Κόμης, 2005). Βέβαια, στο εξωτερικό χρησιμοποιείται εδώ και χρόνια σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, ενώ στην Ελλάδα βρισκόταν με την έναρξη της πανδημίας ακόμα σε πολύ πρώιμο επίπεδο ακόμα και στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Βεργίδης, Λιοναράκης, Λυκουργιώτης, Μακράκης, & Ματραλής, 1998).

2. Η παροχή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στον καιρό της πανδημίας

Έπειτα από την επιβολή της αναστολής λειτουργίας όλων των σχολικών μονάδων στις 10 Μαρτίου 2020, από τις 23 Μαρτίου, το Υπουργείο Παιδείας προσπάθησε να λάβει μέτρα αποτελεσματικής αντιμετώπισης της πρόκλησης της πανδημίας Covid-19. Εξεδόθησαν οι υπ' αριθμ. Φ8/38091/Δ4/16-03-2020 και Φ8/38092/Δ4/16-03-2020 Εγκύκλιοι, όπου υπήρχαν Οδηγίες για την Υλοποίηση Προγραμμάτων Εξ αποστάσεων Εκπαίδευσης.

Εφαρμόστηκε η υποχρεωτική ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων που επιτρέπουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε όλη την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (CEDEFOP, 2020). Προβλέφθηκε, επίσης, και η παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας σε πραγματικό χρόνο μέσω της πλατφόρμας webex, η οποία εξασφαλίστηκε από το Υπουργείο Παιδείας. Αξίζει να σημειωθεί πως οι οδηγίες αυτές αποτελούσαν πρόταση προς όλη την εκπαιδευτική κοινότητα και είχαν προαιρετικό χαρακτήρα (GEM Report, 2020).

Το σχολικό έτος 2019-20 έληξε, αλλά η πανδημία ήταν παρούσα, οπότε με την έναρξη της επόμενης σχολικής χρονιάς 2020-21, το ΥΠΑΙΘ προέβη στην έκδοση της υπ' αριθμ. 120126/ΓΔ4/12-09-2020 Υπουργικής Απόφασης με τίτλο «Παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2020-2021.». Σύμφωνα με αυτήν, ορίστηκε πως οι σχολικές μονάδες της Π/θμιας εκπαίδευσης υποχρεούνται να παρέχουν σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε μαθητές/τριες, που δεν εδύναντο να παρακολουθήσουν με φυσική παρουσία, την εκπαιδευτική διαδικασία, για όσο καιρό θα παρέμενε ο κίνδυνος διασποράς του κορωνοϊού COVID-19.

Οι μαθητές/τριες που είχαν δικαίωμα να μην παρακολουθούν με φυσική παρουσία την εκπαιδευτική διαδικασία και να ενταχθούν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ήταν: **(α)** Μαθητές/τριες τμημάτων σχολικών μονάδων ή ολόκληρων σχολικών μονάδων που τελούσαν σε καθεστώς προσωρινής αναστολής ή απαγόρευσης λειτουργίας, ως μέτρο για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού COVID-19 και για όσο χρονικό διάστημα παρέμεναν σε αυτό το καθεστώς. **(β)** Μαθητές/τριες τμημάτων σχολικών μονάδων ή ολόκληρων σχολικών μονάδων που λειτουργούσαν κανονικά, ήτοι δεν τελούσαν σε καθεστώς προσωρινής αναστολής ή απαγόρευσης λειτουργίας, αλλά δεν εδύναντο να παρακολουθήσουν με φυσική παρουσία την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς: **(i)** ανήκαν σε ομάδες αυξημένου κινδύνου,

(ii) συνοικούσαν με πρόσωπο το οποίο νοσεί από κορωνοϊό COVID-19, (iii) νοσούσαν οι ίδιοι/ες από κορωνοϊό COVID-19 ή (iv) είχαν υποβληθεί σε μοριακή διαγνωστική εξέταση για τον κορωνοϊό COVID-19 και για όσο χρόνο ανέμεναν την έκδοση του αποτελέσματος.

Το ωρολόγιο πρόγραμμα παροχής σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης από τα Νηπιαγωγεία και Δημοτικά Σχολεία της χώρας ορίστηκε, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, με την Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 155689/ΓΔ4/14-11-2020 με τίτλο «Τροποποίηση της υπό στοιχεία 120126/ΓΔ4/12-09-2020 κοινής απόφασης της Υπουργού και της Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων με θέμα: «Σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση για το σχολικό έτος 2020-21» (Β' 3882)». Στην περίπτωση, λοιπόν, που τμήματα σχολικών μονάδων ή ολόκληρες σχολικές μονάδες τελούσαν σε καθεστώς προσωρινής αναστολής ή απαγόρευσης λειτουργίας, το ωράριο των Νηπιαγωγείων και Δημοτικών Σχολείων καθορίστηκε όπως φαίνεται κάτωθι:

ΩΡΑΡΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		
Ώρα διδασκαλίας	Από	Έως
1η	14:10	14:40
2η	14:50	15:20
3η	15:30	16:00
4η	16:10	16:40
5η	16:50	17:20
ΩΡΑΡΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		
Ώρα διδασκαλίας	Από	Έως
1η	14:10	14:40
2η	15:00	15:30
3η	15:50	16:20

Συγχρόνως και συνεπικουρικά με την πλατφόρμα σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης Cisco Webex, χρησιμοποιήθηκαν και οι πλατφόρμες ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (e-class και e-me).

Λίγο αργότερα, με τις εγκυκλίους υπ' αριθμ. 153336/Δ1/10-11-2020 με τίτλο «Διαβίβαση ενημερωτικού σημειώματος αναφορικά με χρήσιμα εργαλεία και οδηγίες για την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατά το σχολικό έτος 2020-2021» και την υπ' αριθμ. 154837/Δ3/12-11-2020 με τίτλο «Χρήσιμα εργαλεία και οδηγίες για την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατά το σχολικό έτος 2020-2021» εγκυκλίους, δόθηκαν οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για χρήση στην καθημερινή διδασκαλία, ακόμα και όταν αυτή πραγματοποιείται δια ζώσης, χρήσιμων εργαλείων για την εφαρμογή της ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευση μέσω των δυνατοτήτων που παρέχονται από το διαδίκτυο.

Καθώς οι δείκτες της πανδημίας ολοένα και αυξάνονταν στη χώρα μας, υπήρξαν πολλοί/ές μαθητές/τριες οι οποίοι επειδή συνοικούσαν με άτομα που ανήκαν σε ευπαθείς ομάδες, κυρίως λόγω φόβου, δεν φοιτούσαν στις σχολικές μονάδες κατ' επιλογήν, χωρίς,

όμως, να δικαιούνται να παρακολουθήσουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση, σύμφωνα με τις ανωτέρω εγκυκλίους.

Το ΥΠΑΙΘ, λοιπόν, εξέδωσε την Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 14109/ΓΔ4/2021 (ΦΕΚ 455/Β/6-2-2021) με τίτλο «*Σύσταση και συγκρότηση πενταμελούς επιτροπής για μαθητές/τριες που συνοικούν με άτομα που πάσχουν από σοβαρό/ά υποκείμενο/α νόσημα/τα, προκειμένου οι μαθητές/τριες αυτοί να συμμετάσχουν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση*», σύμφωνα με την οποία μαθητές/τριες, οι οποίοι δεν έπασχαν οι ίδιοι/ίδιες από κάποιο σοβαρό νόσημα πλην όμως συνοικούσαν με άτομα, τα οποία ανήκαν σε ομάδες αυξημένου κινδύνου σχετικά με τη λοίμωξη COVID - 19, δικαιούνταν να δικαιολογήσουν τις απουσίες τους κατά το πρώτο τετράμηνο του σχολικού έτους 2020- 2021, έπειτα από αιτιολογημένη απόφαση ειδικής επιστημονικής Επιτροπής, καθώς και να παρακολουθήσουν μαθήματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης κατά τις κείμενες διατάξεις.

Ως άτομα συνοικούντα με τους μαθητές/τριες ορίστηκαν οι κηδεμόνες και οι συγγενείς μέχρι δευτέρου βαθμού ευθέως ή εκ πλαγίου των μαθητών/τριών, ενώ ως υποκείμενα νοσήματα ατόμων που συγκατοικούν με μαθητή/τρια, τα οποία μπορεί να συνιστούσαν αιτία για προσεκτική στάθμιση του ενδεχομένου μακρόχρονης αποχής του παιδιού από το σχολείο ήταν ιδίως οι κάτωθι περιπτώσεις: 1) άτομα με μεταμόσχευση συμπαγούς οργάνου που λαμβάνει δύο ή περισσότερα ανοσοκατασταλτικά φάρμακα, 2) άτομα με μεταμόσχευση μυελού των οστών το τελευταίο έτος ή που λαμβάνει δύο ή περισσότερα ανοσοκατασταλτικά φάρμακα, 3) άτομα με διάγνωση νεοπλασίας ή αιματολογικής κακοήθειας που βρίσκεται υπό χημειοθεραπεία ή ακτινοθεραπεία ή ανοσοθεραπεία, 4) άτομα με βαριά πνευμονοπάθεια (κυστική ίνωση, χρόνιο αναπνευστικό νόσημα που απαιτεί χρήση οξυγόνου κατ' οίκον, χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια με FEV1.

Το επόμενο σχολικό έτος 2021-22 τα δεδομένα πλέον και οι δείκτες της πανδημίας είχαν τροποποιηθεί σε ουσιαστικό επίπεδο, με την εφαρμογή του εμβολιασμού κατά της COVID-19, καθώς και την ευρεία χρήση των αυτοδιαγνωστικών τεστ σε μαθητές/τριες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Έτσι, το Σεπτέμβριο του 2021 εξεδόθησαν οι με αριθμ. πρωτ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 55254/09-09-2021 Κ.Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 4187/Β` 10.9.2021) με τίτλο «*Λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, εργαστηριακών κέντρων και σχολικών εργαστηρίων, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας ΕΠΑ.Λ., Κέντρων Διά Βίου Μάθησης, δομών Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. της Σιβιτανιδείου Δημόσιας Σχολής Τεχνών και Επαγγελματιών, φροντιστηρίων, κέντρων ξένων γλωσσών, φορέων παροχής εκπαίδευσης και πιστοποίησης δεξιοτήτων, ξενόγλωσσων ινστιτούτων εκπαίδευσης και πάσης φύσεως συναφών δομών, Δημοσίων και Ιδιωτικών, Δημοσίων Βιβλιοθηκών, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και των Γενικών Αρχείων του Κράτους κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2021-2022 και μέτρα για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 κατά τη λειτουργία τους*» και η με αριθμ. πρωτ. 111525/ΓΔ4/09-09-2021 ΚΥΑ (Φ.Ε.Κ. 4188/Β` 10.9.2021) με τίτλο «*Παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2021-2022.*».

Σύμφωνα με αυτές, οι σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υποχρεούνται πλέον να παρέχουν σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε μαθητές που δεν δύνανται να παρακολουθήσουν με φυσική παρουσία την εκπαιδευτική διαδικασία στις κάτωθι περιπτώσεις: Α. Στους/στις μαθητές/τριες τμημάτων σχολικών μονάδων που τελούν σε καθεστώς προσωρινής αναστολής ή απαγόρευσης λειτουργίας, ως

μέτρο για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού COVID-19, και για όσο χρονικό διάστημα παραμένουν σε αυτό το καθεστώς. Β. Στους/στις μαθητές/τριες τμημάτων σχολικών μονάδων που λειτουργούν κανονικά, ήτοι δεν τελούν σε καθεστώς προσωρινής αναστολής ή απαγόρευσης λειτουργίας, οι οποίοι δεν δύνανται να παρακολουθήσουν με φυσική παρουσία την εκπαιδευτική διαδικασία και συγκεκριμένα: i) Σε μαθητές/τριες ηλικίας κάτω των δώδεκα (12) ετών που πάσχουν από σοβαρά υποκείμενα νοσήματα. ii) Σε μαθητές/τριες άνω των δώδεκα (12) ετών, οι οποίοι/ες πάσχουν από υποκείμενα νοσήματα, ύστερα από σχετική γνωμάτευση του θεράποντος ιατρού. Τα παραπάνω αιτήματα εξετάζονται από αρμόδια Επιτροπή της παρ. 3 του άρθρου 9 της υπό στοιχεία Δ1α/ΠΓ.οικ. 55254/09-09-2021 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 4187), ανάλογης της Επιτροπής που συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 14109/ΓΔ4/2021 (ΦΕΚ 455/Β/6-2-2021) Κοινή Υπουργική Απόφαση. iii) Σε μαθητές/τριες που συνοικούν με άτομο/άτομα που πάσχει/πάσχουν από υποκείμενο νόσημα που οδηγεί σε σοβαρή ανοσοκαταστολή. Τα παραπάνω αιτήματα εξετάζονται από αρμόδια Επιτροπή της παρ. 3 του άρθρου 9 της υπό στοιχεία Δ1α/ ΠΓ.οικ. 55254/09-09-2021 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 4187).

3. Επίλογος – Συμπεράσματα

Αν και η δια ζώσης διδασκαλία αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της παραδοσιακής εκπαίδευσης, η πανδημία της COVID-19 οδήγησε στην επιβολή της μέτρων με βασικό την κοινωνική απόσταση και την προσωρινή αναστολή λειτουργίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς έπρεπε να προσαρμοστούν γρήγορα σε ένα νέο εκπαιδευτικό πλαίσιο: την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η χρήση του Διαδικτύου στη σύγχρονη εποχή είναι ευρέως διαδεδομένη και οι νέες, πρωτόγνωρες συνθήκες που προκλήθηκαν από τη διασπορά της COVID-19 παγκοσμίως οδήγησαν σε καινοτομίες και μεταρρυθμίσεις και στον τομέα της εκπαίδευσης.

Βέβαια, σύμφωνα με έρευνες της UNESCO και της UNICEF, αλλά και του ΠΟΥ η αναστολή λειτουργίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είχε επιζήμια επίδραση στην εκπαίδευση και στην κοινωνική και ψυχική ευημερία των παιδιών μας και των νέων μας και θα είναι ίσως αδύνατο να εμποδιστεί η αναπόφευκτη επίπτωση που θα υποστούν τα παιδιά και οι νέοι που δεν είχαν την δυνατότητα να πάνε στο σχολείο. Είτε πρόκειται για απώλεια μάθησης, ψυχολογικό στρες, έκθεση στη βία και τις καταχρήσεις, για απώλεια σχολικών γευμάτων και εμβολιασμών ή απουσία κοινωνικοποίησης, οι συνέπειες για τα παιδιά θα γίνουν αισθητές παντού: Στις σχολικές τους επιδόσεις, στην κοινωνικοποίησή τους και στη σωματική και την ψυχική υγεία», επισημαίνουν στην ανακοίνωσή τους.

Σε κάθε περίπτωση, το Υπουργείο Παιδείας κατέβαλε προσπάθειες, καθώς η διασπορά της πανδημίας επέβαλε την αναστολή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στη χώρα πολλάκις κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2020-21, να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα, με σκοπό τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Θεσμοθέτησε για πρώτη φορά την υποκατάσταση της δια ζώσης εκπαίδευσης με την εξ αποστάσεως, καθ' όλη τη διάρκεια μη λειτουργίας τους, αλλά και κατοχύρωσε τους μη δυνάμενους να παρακολουθήσουν με φυσική παρουσία την εκπαιδευτική διαδικασία, στο να τους παρέχεται σύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία, με σκοπό την ισότιμη παροχή εκπαίδευσης σε όλους/όλες τους/τις μαθητές/τριες.

Αξιοσημείωτο να αναφερθεί πως το νέο σχολικό έτος 2021-22, οι αλλαγές στα κριτήρια για την παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης τροποποιήθηκαν σε πολλά σημεία ριζικά. Κατ' αρχάς οι μαθητές/τριες που νοσούν οι ίδιοι/ες ή συνοικούν με άτομο που νοσεί

από την COVID-19 αποκλείστηκαν από το δικαίωμά τους να παρακολουθούν μαθήματα εξ αποστάσεως. Περαιτέρω, περιορίστηκαν οι κατηγορίες των μαθητών/τριών άνω των 12 ετών με υποκείμενο νόσημα, καθώς και των μαθητών/τριών που συνοικούν με άτομο που έχει υποκείμενο νόσημα. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός δυνατότητας εμβολιασμού των ανωτέρω και θωράκισης της υγείας τους σε περίπτωση νόσησης, οπότε και θεωρήθηκε πως θα πρέπει να επιστρέψουν στη δια ζώσης εκπαίδευση.

Μόνο μέσω της παρόδου του χρόνου θα μπορέσει να καταδειχθεί η αποτελεσματικότητα της θεσμοθέτησης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Ελλάδα, αλλά σίγουρα η καινοτομία αυτή επιβαλλόταν από τις πρωτόγνωρες συνθήκες που επικράτησαν λόγω της πανδημίας, όχι μόνο στη χώρα μας, αλλά και παγκοσμίως...

Βιβλιογραφικές αναφορές

- CEDEFOP. (2020). *Greece: responses to the Covid-19 outbreak*. Ανακτήθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου 2021, από: www.cedefop.europa.eu:https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/greece-responses-covid-19-outbreak.
- GEM Report. (2020). *Covid-19: How is Greece coping with school closure?* Ανακτήθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου 2021, από: <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/04/14/covid-19-how-is-greece-coping-with-school-closure/>.
- Holmberg, B. (1977). *Distance Education: A Survey and Bibliography*. London: Kogan Page.
- WHO Director. (2020). *General's opening remarks at the media briefing on COVID19- 15 April 2020*. Ανακτημένο από: <https://www.who.int/directorgeneral/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-themedia-briefing-on-covid-19---15-april-2020>.
- Αβούρης, Ν., Σολωμός, Κ., & Τσέλιος, Ν. (2001). Το διαδίκτυο ως εργαλείο παροχής ανοιχτής και εξ απόστάσεως εκπαίδευσης: εναλλακτικοί μηχανισμοί ελέγχου ποιότητας. Πρακτικά 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Πάτρα, 25-27 Μαΐου.
- Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β., & Ματραλής, Χ. (1998). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Θεσμοί και Λειτουργίες*. Τόμος Α'. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Εγκύκλιος ΥΠΑΙΘ υπ' αριθμ. Φ8/38091/Δ4/16-03-2020. (2020). *Διαβίβαση Οδηγιών Υλοποίησης Προγραμμάτων Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*. Ανακτημένο από: <http://dipe.ach.sch.gr/attachments/article/3698/f2020.pdf>.
- Εγκύκλιος ΥΠΑΙΘ υπ' αριθμ. 153336/Δ1/10-11-2020. (2020). *Διαβίβαση ενημερωτικού σημειώματος αναφορικά με χρήσιμα εργαλεία και οδηγίες για την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατά το σχολικό έτος 2020-2021*. Ανακτημένο από <https://blogs.sch.gr/dipearg/files/2020/11/%CE%95%CE%9E%CE%95-153336-2020-%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%AF%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BC%CE%B5-%CF%87%CF%81%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B1-%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9->

https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/iep_asyghroni_1.pdf

Εγκύκλιος ΥΠΑΙΘ υπ' αριθμ. Πρωτ. 154837/Δ3/12-11-2020. (2020). *Χρήσιμα εργαλεία και οδηγίες για την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατά το σχολικό έτος 2020-2021.* Ανακτημένο από: https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/iep_asyghroni_1.pdf.

Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 55339. (2020). *Λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, εργαστηριακών κέντρων και σχολικών εργαστηρίων, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Μεταλυκειακού έτους - τάξης Μαθητείας ΕΠΑΛ, Κολλεγίων, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης, δομών Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. της Σιβιτανιδείου Δημόσιας Σχολής Τεχνών και Επαγγελμάτων, φροντιστηρίων, κέντρων ξένων γλωσσών, φορέων παροχής εκπαίδευσης και πιστοποίησης δεξιοτήτων, ξενόγλωσσων ινστιτούτων εκπαίδευσης και πάσης φύσεως συναφών δομών, δημοσίων και ιδιωτικών, Δημοσίων Βιβλιοθηκών, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και των Γενικών Αρχείων του Κράτους κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2020 - 2021 και μέτρα για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 κατά τη λειτουργία τους.* Δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με ΦΕΚ 3780/Β/8-9-2020. Ανακτημένο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ygeia/astheneies/koine-upourgike-apophase-d1a-gp-oik-55339.html>.

Κόμης, Β. (2005). *Εισαγωγή στη Διδακτική της Πληροφορικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
Νόμος υπ' αριθμ. 1566. (1985). *Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.* Δημοσιευμένο στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με Φ.Ε.Κ. Α' 167/30.9.1985. Ανακτημένο από: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/276374/nomos-1566-1985>.

Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 79. (2017). *Οργάνωση και λειτουργία νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων.* Δημοσιευμένο στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με ΦΕΚ Α' 109/01.08.2017. Ανακτημένο από: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/292297/p.d.-79-2017>.

Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 120126/ΓΔ4/12-09-2020 (2020). *Παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2020-2021.* Δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με Φ.Ε.Κ. Τ. Β. 3882/12-09-2020. Ανακτημένο από: https://www.esos.gr/sites/default/files/articleslegacy/parohi_syghronis_ex_apostaseos_ekpaideysis_gia_to_sholiko_etos_2020-2021.pdf.

Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 155689/ΓΔ4/14-11-2020. (2020). *Τροποποίηση της υπό στοιχεία 120126/ΓΔ4/ 12-09-2020 κοινής απόφασης της Υπουργού και της Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων με θέμα: «Σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση για το σχολικό έτος 2020-21» (Β' 3882).* Δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με Φ.Ε.Κ. Τ. Β. 5044/14-11-2020. Ανακτημένο από: https://www.kodiko.gr/nomologia/download fek?f=fek/2020/b/fek_b_5044_2020.pdf&t=0c1189d926838e6f90aa7d4cb1e9d259.

- Υπουργική Κοινή Απόφαση υπ' αριθμ. 14109/ΓΔ4/2021. (2021). *Σύσταση και συγκρότηση πενταμελούς επιτροπής για μαθητές/τριες που συνοικούν με άτομα που πάσχουν από σοβαρό/ά υποκείμενο/α νόσημα/τα, προκειμένου οι μαθητές/τριες αυτοί να συμμετάσχουν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.* Δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με ΦΕΚ 455/Β/6-2-2021. Ανακτημένο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothymia-ekpaideuse/koine-upourgike-apophase-14109-gd4-2021.html>.
- Υπουργική Κοινή Απόφαση υπ' αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 55254/2021. (2021). *Λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, εργαστηριακών κέντρων και σχολικών εργαστηρίων, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας ΕΠΑ.Λ., Κέντρων Διά Βίου Μάθησης, δομών Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. της Σιβιτανιδείου Δημόσιας Σχολής Τεχνών και Επαγγελμάτων, φροντιστηρίων, κέντρων ξένων γλωσσών, φορέων παροχής εκπαίδευσης και πιστοποίησης δεξιοτήτων, ξενόγλωσσων ινστιτούτων εκπαίδευσης και πάσης φύσεως συναφών δομών, Δημοσίων και Ιδιωτικών, Δημοσίων Βιβλιοθηκών, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και των Γενικών Αρχείων του Κράτους κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2021-2022 και μέτρα για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 κατά τη λειτουργία τους.* Δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με Φ.Ε.Κ. 4187/Β` 10.9.2021. Ανακτημένο από: <https://www.elinyae.gr/ethniki-nomothesia/ya-d1agpoik-55254-2021-fek-4187b-1092021>.
- Υπουργική Κοινή Απόφαση υπ' αριθμ. 111525/ΓΔ4/2021. (2021). *Παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2021-2022.* Δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με Φ.Ε.Κ. 4188/Β/10-9-2021. Ανακτημένο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/koine-upourgike-apophase-111525-gd4-2021.html>.

